

Glas delavca

List za vsa delavska vprašanja

Izhaja tedensko vsak petek

Ljubljana, dne 6. aprila 1938

Leto II. — Štev. 6-b

Kongres URS-a naj bo manifestacija enotnosti

Dne 17. in 18. t. m. se bo v Zagrebu vršil kongres URS-a. V teh štirih letih, od zadnjega kongresa, ki se je vršil leta 1934, je delavski razred v Jugoslaviji dosegel mnogo težkih izkušenj. Podjetniki so vse izgube radi krize zvalili na delavstvo in delavstvo se je z uporno in težko borbo branilo pred slabšanjem svojega položaja. Ta boj so podjetniki s silo dušili in izposlovali ukrepe, da se tak upravičeni boj onemogoči. Razen tega so s snovanjem novih organizacij (Jugoras, HRS, Zveza združenih delavcev) hoteli podjetniki razbiti moč delavstva. Proti temu navalu podjetnikov in njihovih plačancev se je delavstvo upiralo z ustvarjanjem enotnosti v vseh delavskih akcijah.

Iz vsega tega mora danes, pred kongresom, razredno organizirano delavstvo izvlačiti izkušnje in na teh izkušnjah graditi nove smernice.

Najbolj je delavstvo prizadela **uredba o minimalnih mezdah in prisilni arbitraži**. Danes je vsakemu že jasno, da ta uredba pomeni velik udarec za delavstvo, ker onemogoča svobodno obrambo delavstva in ovira delo razrednih strokovnih organizacij. Zaradi te uredbe ima podjetnik svobodne roke, da tepta delavske pravice, delavstvo pa se proti temu ne more braniti. Zato je ena glavnih zahtev delavstva, da se določbe o prisilni arbitraži (razsodišču) ukinejo in da se minimalna mezda določi z zakonom na podlagi resničnih življenjskih potreb delavcev in nameščencev.

Delavsko socialno zavarovanje se je razširilo tudi na **starostno zavarovanje**. Potrebno je izboljšanje tega zavarovanja in boljše gospodarstvo o njem. Zavarovanje naj vodi od delavstva izvoljeni odbori, ne pa razni delavstvu sovražni reakcionarni in fašistični elementi.

Delavskim zbornicam se krši avtonomija. Vse sile je treba vložiti v to, da se s tem preneha in da se izvršijo svobodne volitve v delavske zbornice.

Brezposeln delavec je prepuščen največjemu pomanjkanju. Priložnostno podpiranje brezposelnih pa je skoraj brezpomembno. — — — — — Ker bo brezposelnost v prihodnjih letih zopet naraščala, je ena prvih zahtev delavstva zavarovanje za brezposelnost in uvajanje 40-urnega delovnega tedna.

Boj za te zahteve zahteva enotnost vsega delavstva. Zato je enotnost v akcijah in enotnost organizacije eno centralnih vprašanj vsega našega strokovnega gibanja.

Vsa ta vprašanja bo delavski razred postavil na kongresu. Kongres je zaradi tega največjega pomena za ves nadaljnji razvoj vsega delavskega gibanja v državi.

Ta kongres mora biti resnična manifestacija enotnosti in solidarnosti delavskega razreda Jugoslavije.

Le v organizaciji je moč!

Po svetu

Nemčija in Avstrija

Odkar je bil Hitler v februarju izvršil pomembne spremembe v nemški armadi, je vsekakor lahko pričakoval odločnejši nastop tudi v zunanji politiki. Prav v vrsti nemških stremeljenj je bila Avstrija. — — — — — da bo plebiscit potekel v miru in redu in bo dal željene rezultate.

Češkoslovaška

Nesrečna in izdajalska politika slovaškega patra Hlinke podpira razkrajne težnje sudetskega nacionalsocialista Henleina in poljske manjšine, ki jo vodijo poljski plemiči, veleposestniki in generali na Poljskem. Vsi resnični demokratje in nacionalisti — delavstvo, Sokoli, legionarji itd. — pa se hočejo v zvezi s Francijo in Sovjetsko zvezo boriti za neodvisnost češkoslovaške republike do zadnje kaplje krvi.

Španija

Istočasno z Avstrijo so se začeli črni dnevi tudi za republikansko Španijo. Po vladni zmagi pri Teruelu so zavezniki generala Franka zastavili vse sile, da bi dokončali špansko vojno v svojo korist. Zbrali so ogromne množine novih čet, letal vseh vrst, tankov, topov itd. in napravili ofenzivo, kateri se vladnim vojakom ni bilo mogoče uspešno upirati. Republikanska vlada še sedaj ne sme kupovati orožja in municije v drugih državah in je torej navezana na lastne sile. Za dogodke v Španiji je predvsem odgovorna angleška konservativna vlada, ki ima pred očmi samo trenutne koristi angleških imperialistov, ni ji pa za usodo celih narodov.

Agitirajte za naš list!

Daljni Vzhod

Kitajski narod se junaško bori proti napadu japonskih militaristov. Nekaj časa so se morale kitajske čete umikati pred dobro oboroženimi japonskimi armadami. Sedaj pa je japonsko napredovanje skoro na vseh frontah ustavljeno. 8. armada je izgnala Japonce skoro iz vse pokrajine Šansi in je vdrla že v sosednjo pokrajino Suijnan. V pokrajini Šantung se Japonci ne morejo premakniti dalje. Pri Sanghajju in Nankingu se bojujejo kitajske gueriljske čete v neposredni bližini teh mest samih. Pokrajina Mandžukuo, ki jo imajo Japonci že od l. 1931., se upira. Finančna bremena, ki jih zaradi vojne nalagajo imperialisti japonskemu narodu, so neznošna. Vprašanje je, če bo japonsko ljudstvo zmoglo takšen pritisk in če bo pripravljeno, nositi večji del vseh žrtev za vojno.

Kdo je v Bolgariji dobil večino? Vlada trdi, da je dobila 109 poslancev, 51 opozicija. Opozicija pa zatrjuje, da je zmagala s 93 poslanci in da je vlada dobila komaj 67 poslancev.

Beogr. »Politika« piše: »Na osnovi bivše strankarske pripadnosti so opozicijske skupine dobile: zemljoradniki 40, socialisti 7, komunisti 7, Cankovisti 8, liberalci 7, zvenari 4, zgovorniki Vasiljeva 4, radikali 4 in demokrati 5, Mošanov 9.«

Notranja politika

Pristaši Ljotića v Beogradu odkrito simpatizirajo s Hitlerjem, kar se je pokazalo pred kratkim ob nekem napadu na levičarske študente. Ob tej priliki so se poslužili nožev in zahrbtnega napada, kar je značilno za njih metodo.

Aktivnost združene opozicije v Srbiji, Vojvodini in Bosni

Srbski del združene opozicije je v zadnjem času imel vrsto uspešnih shodov. Na največjem, ki je bil prejšnji teden v Gornjem Milanovcu, so govorili Lj. Davidović, Miša Trifunović, v imenu kmetjsko-demokratske koalicije pa dr. Milan Kostić. Shoda se je udeležil tudi voditelj levičarskih zemljoradnikov dr. Drag. Jovanović in dr. Ivan Ribar, ki je bil radi svoje posebne akcije za ustanovitev ene stranke ZO izključen.

Lj. Davidović je poudaril, da se je pet opozicij. strank združilo, da izvrše veliko delo za demokracijo in da tudi razgovori glede akcijske enotnejših nastopov ugodno napredujejo.

Trifunović je zavračal očitke, da se

opozicija bori za ministrske portfelje in dejal, da bi z Davidovićem po 6. januarju že večkrat lahko postala ministra, toda sta vse ponudbe odločno odklanjala.

Kostić je razpravljaval tudi o naši zunanji politiki.

Vojvodinsko krilo ZO z dr. Dudo Boškovićem na čelu je začelo živahno propagandno akcijo. Vrše se shodi in konferenca od 15. marca dalje po vseh večjih krajih ob nedeljah in tudi ob delavskih. Udeležujejo se jih polnoštevno tudi Madžari in Nemci. Govorniki so zlasti dr. Bošković, dr. Nagy, dr. Grga Novaković.

V Bosni je bil tudi zelo dobro obiskan shod ZO.

B. HSS je imela v Splitu veliko zborovanje, na katerem so nastopili nar. poslanci Kaliterna, Miškina, Lj. Tomašić in drugi.

B. SDS (samostojna demokr. stranka) je imela konferenco, kjer so izčrpno obravnavali notranji in zunanjepolitični položaj. Govorili so Večeslav Vilder, dr. Budisavljević in Sava Kosanović.

Literatura

Pred kratkim je izšla v Ljubljani drobna knjižica z naslovom »Teorija o dnevih plodnosti in neplodnosti«. Ker imajo nekateri pomisleke o tej teoriji, moramo poudariti, da je ta knjižica pisana mnogo resneje in izčrpnije kot nekatere dosedanje brošure o tej stvari, ki so dale povod tem pomislekom. Ravno radi tega, ker se je pisateljica popolnoma zavedala resnosti in odgovornosti svojega dela, njeno knjižico vsem našim čitateljem najtopleje priporočamo. Naroča se pri izdajateljici g. Rezi

Korpar, Celovška c. 56, Ljubljana, in stane 2 Din.

»Vzajemna Svoboda« objavlja predvsem dramo Etbina Kristana »Ob zadnji uri«, več krajših povesti, nekaj pesmic, zanimive slike, poročila o delu »Vzajemnosti«, o del. sportu, o naporih slovenskih delavskih kulturnih pionirjih v Ameriki, mnogo važnih člankov, beležk itd., itd.

DELAVCI! POMNITE, DA JE LE V ENOTNOSTI MOČ!

PRISPEVAJTE ZA TISKOVI SKLAD!

Manifestacija delavske enotnosti

Za kruh, mir in svobodo

V nedeljo, 27. marca, je bil v Ljubljani velik delavski politični shod. Vodil ga je sodr. Stanko, govorila pa sta ss. dr. Topalovič in Fr. Sedej.

V svojem velikem govoru je s. Topalovič podal stališče socialistov do današnjega političnega položaja v državi, posebno z ozirom na volitve v narodno skupščino, ki bodo baje jeseni. Ker vsega napisati ne moremo, naj podam le par najvažnejših misli: V sporazumu Združene opozicije vidi s. Topalovič pravilno pot in pravi način za vrnitev demokracije in pomirjenje v državi. V imenu socialistov je popravil napako, ki sta jo obe delavski stranki napravili po prevratu: da so zanikali obstoj več narodov v Jugoslaviji, da niso razumeli, da sta demokracija in svoboda možni le tam, kjer ni nikdo radi svoje narodnosti zatiran, kjer vlada res popolna enakopravnost. Centralizem in unitarizem sta pokazala, da sta le opora najhujšemu zatiranju. Toda ravno v današnjem mednarodnem položaju pa bi bilo usodno, ako bi hoteli razbiti Jugoslavijo na tri samostojne države. Saj bi tako posamezni deli kaj hitro postali plen tujih nasilnežev. Jugoslavija, kjer bo vladala demokracija in svoboda, le taka Jugoslavija pa bo dovolj močna,

da ostane branik miru na jugovzhodu Evrope. Ko je s. Topalovič pokazal, kako prazni so ugovori proti sporazumu, je prešel na kritiko sporazuma. Kakor smo poudarili že ob sporazumu tudi mi, je njegova velika napaka, da pri njem delavski razred ni sodeloval. Deloma smo bili tega sami krivi in zato je treba delati v tem smislu, da se ta napaka čim prej popravi. Drugo pomanjkljivost pa vidi dr. Topalovič v tem, da se predvideva v njem samo ukinitve ustave ne pa tudi drugih zakonov, ki so vsi močna podpora reakcije. S. Topalovič je zaključil s tem, da je pokazal na edino pot, ki lahko delavce pripelje do vpliva v notranji in zunanji politiki, to je **pot delavske enotnosti in enotnosti delavstva z vsemi demokratičnimi silami v državi. Le tako bomo izbojevali kruh, mir in svobodo.**

Sodr. Sedej pa je pokazal na praktičnem primeru, kako delavstvo »gor plača«, ker nima nobene besede v političnem življenju. V naši državi imamo še dokaj dobro socialno zakonodajo na videz in na papirju. V resnici se pa ne izvaja ali pa določa nemogoče stvari (n. pr. uredba o minimalnih mezdah in starostnem zavarovanju sta same na sebi dobre, a višina mezde in starostna

meja ter uredba o prisilni arbitraži jima jemljejo vsako vrednost in za delavce pomenita celo nazadovanje). Zato je pa treba, da ima tudi delavstvo ne samo pravico, da dela, ampak da urejuje in vodi državo. To je možno samo preko politične stranke. S. Sedej je poudaril potrebo socialistične delavske stranke.

S. Stanko je shod zaključil in pozval delavce, ki so v dvorani in na dvorišču navdušeno pozdravili nove naloge in cilje, ki stoje pred njimi, da ni dovolj, da so samo navdušeni, ampak da naj odselej delajo vsi, na vsakem koraku in kjerkoli za to, da enotni zmagamo.

Na shodu je bilo okrog 2000 delavcev, ki so pozorno sledili besedam s. Topaloviča in mu viharno pritrjevali. Upamo, da bo ta shod pomenil začetek nove dobe, ko bo slovensko delavstvo aktivnejše poseglo v slovensko politiko. Prav tako pozdravljamo večjo aktivnost v socialističnem političnem gibanju, ker to samo krepi celokupno demokracijo. Kar se pa tiče snovanja nove stranke, želimo, da bi se na temelju programa, ki ga je razvil s. Topalovič in ki je vsemu delavstvu skupen, ustanovila politična delavska stranka.

Na pot enotnosti

Letošnje volitve obratnih zaupnikov so največji opomin vsem nam strokovničarjem in vsemu organiziranemu delavstvu. Čeprav končni rezultati še niso znani, vendar že danes lahko ugotovimo, da so vse druge strokovne organizacije napredovale, samo naše URS-ove strokovne organizacije so v teh volitvah nazadovale. To žalostno dejstvo samo zopet potrjuje tisto našo trditve, da neenotnost vodi k porazu. Tu je najlepši dokaz, kam pripelje eno samo leto neenotnosti, medsebojnih borb in neaktivnosti.

To je žalostna ugotovitev, posebno v tem času, ko je moč in odločnost slovenskega delavstva potrebna bolj kot kdaj prej. Ne mislim tukaj samo na obrambo delavskega položaja, delavskih ustanov in socialne zakonodaje. Mislim pri tem tudi na velike naloge, ki stojijo pred delavstvom kot najbolj naprednim delom slovenskega naroda, ki mora stati na čelu vseh v boju za obrambo narodne svobode in samostojnosti. In strokovna enotnost je obenem pot k taki združljivosti vsega delavstva in pot k vodstvu delavskega razreda v boju celega naroda.

Te dni stojimo pred tremi važnimi dogodki v našem strokovnem gibanju. To so: kongres Zveze kovinarjev (SMR), kongres URS-a in kongres Strokovne komisije. Ti trije kongresi bi morali biti trije mejniki v vsej politiki in taktiki našega strokovnega gibanja. Kajti nove razmere zahtevajo novih smernic tudi v strokovnem gibanju, kakor je pravilno zapisal v »Delavcu« s. Obrov: »Mi smo že opetovano trdili, da živimo na prelomu dveh dob. Če pa živimo v takem razdobju človeške zgodovine, da se nahaja vse v preosnovi — in naglica dogodkov to potrjuje —, potem je jasno, da moramo prilagoditi delovanje naših organizacij tem spremenjenim, ali še bolje povedano, tem vedno se spreminjajočim razmeram. Mnogo sodrugov živi in deluje med nami, ki jim ni mogoče dopovedati, da zahtevajo današnje spremenjene razmere tudi spremembo metod našega dela. Oni vztrajajo pri starem in se poslužujejo istih sredstev, ki so bila do l. 1914. še prav dobra, ki pa so v današnjih časih popolnoma brezuspešna...« In glavno vprašanje te spremenjene taktike je ravno vprašanje enotnosti in kako priti do te enotnosti.

V čem obstoji vprašanje strokovne enotnosti v Sloveniji?

Gotovo je najbolj nujna enotnost razrednega strokovnega gibanja. Problemi te enotnosti so:

1. Potrebno je **enotno stališče do vseh glavnih vprašanj delavskega ekonomskega dela**. V URS-ovih organizacijah je zagotovljena strankarsko-politična, verska, nacionalna in svetovnonazorska nevtralnost. To se pravi, da so v njih lahko ljudje raznih političnih prepričanj, ki imajo tudi različne poglede na razna vprašanja delavskega boja. Zato je ravno potrebno, da se enotno utrdi stališče o osnovnih vprašanjih sindikalne borbe. To se pravi, treba je doseči enotno gledanje na danes najbolj pereče zahteve, kot so uredba o min. mezdah, starostno zavarovanje, avtonomija delavskih ustanov itd.

2. Ravno tako je potrebno **določiti enotno stališče glede tarifne stavkovne taktike**. Gre tu predvsem za priznanje in podpiranje tarifnih in stavkovnih akcij, ki niso bile organizirane od organov strokovnega gibanja (n. pr. spontani obrambeni štrajki).

3. **Rešiti je treba sporna organizacijska vprašanja**. V prvi vrsti vprašanje **tekstilne zveze**, dalje sprejema izključenih kovinarjev in članov Splošne strokovne zveze nazaj v organizacijo.

4. Dalje je treba **urediti sporno gledanje na notranje delovanje v URS-ovih organizacijah**. Do enotnega stališča in do enotnega delovanja lahko pride le v svobodni atmosferi. Da to gre, če je dobra volja na obeh straneh, se marsikje že kaže. Beograjske »Radničke novine« pišejo: »Da bi se to doseglo (namreč enotno stališče v vseh vprašanjih), je pogoj popolna svoboda misli, popolna svoboda besede v gibanju. Popolna svoboda je pogoj za formiranje pravilnega stališča.« Kjer ni svobode, tam ni pravega dela v organizaciji, tam delavci bežijo iz organizacije in tam tudi vpliv strok. org. nujno pade.

5. Med vse delavstvo je treba **vnesti duh sporazumnega sodelovanja**. Stara nasprotja in sovražnosti morajo izginiti in nadomestiti jih mora tak duh medsebojne strpnosti. Samo zaradi tega se mi n. pr. zdj pametno, da bi se čimbolj izogibali razčiščevanju starih nasprotij, ali n. pr. obnovljali stare spore okoli izključitev iz organizacij, ker bi to medsebojne odnose samo zaostriilo. »Radničke novine« pišejo o tem: »Medsebojna trenja prihajajo kot plod nekdanje razcepljenosti, nekdanjih razlik. Ne dajo se odpraviti z brskanjem po preteklosti. Tako delo bi nas pripeljalo daleč od cilja, ker vsakdo misli, da je on imel prav.«

Rešitev teh vprašanj je pot k popolni enotnosti razrednega strokovnega gibanja. Od rešitve teh vprašanj tudi zavisi bodočnost našega strokovnega gibanja. Nepotrebno je obupavanje nekaterih sodrugov, da je slovenski proletarijat zaspal in nezaveden ali celo demoraliziran. To ni res. Nasprotno je res, da zavest delavstva raste in da se našim URS-ovim organizacijam obeta tak porast in razcvet, kot še nikdar prej, če bodo naše organizacije tak razmah dopuščale.

Nič manj važno kot vprašanje notranje konsolidacije razrednega strokovnega gibanja, je **vprašanje sodelovanja razrednih strokovnih organizacij z drugimi delavskimi in nameščenskimi strokovnimi organizacijami** t. j. predvsem z Jugoslovansko strokovno zvezo in z Narodno strokovno zvezo. Resnično ne vidim nobene ovire za to, ampak velikansko potrebo. Jaz pravim to: če nas danes ne bo pamet srečala in se ne bomo delavci vseh treh smeri združili v en boj proti naši slovenski največji nevarnosti, potem pustimo vse, kajti **jutri** bo prepozno.

Vse te misli bi morali imeti pred očmi slovenski delegati na predstoječe kongrese. In kar je najvažnejše: misliti na interese delavstva in celega našega naroda. Vsa osebna nasprotja in osebna vprašanja morajo na stran. In stanje našega gibanja danes, današnje stanje celega delavskega gibanja in naš mednarodni položaj naj nam bo resen opomin.

Volitve obratnih zaupnikov na Jesenicah

Dne 4. marca so se pri nas vršile volitve obratnih zaupnikov. Rezultat teh volitev je vse napeto pričakovalo, ker je za namj eno leto težkih sprememb v naših revirjih in ker je tudi boj med organizacijami pred volitvami bil zelo oster.

Kakor je znano so volitve bile izsiljene. Zaupniški zbor se je poslužil pravice, da si podaljša delovno dobo za eno leto. Najbolj si je prizadevala za nove volitve ZZZ. Računala je namreč, da bo odnesla zmago pri volitvah. Misli je na tistih 600 delavcev, ki jih je spravila v tovarno kot svoje ljudi, dalje na pritisk podjetja in ostalih. Dalje je računala tudi na volilce iz JSZ.

Ostale tri organizacije so vedele, da je treba udariti po vsiljenki Zvezi združenih delavcev. Žal pa ni prišlo do take enotnosti, da bi vse tri sestavile skupno listo. To najbrž na rezultatu prav veliko ne bi spremenilo. Toda imelo bi velik moralen pomen za delavstvo in pa podjetju bi bilo to krepak opomin. Najbolj žalostno pa je bilo, da tudi med samimi pristaši SMRJ ni prišlo do enotnosti. Opozicija je poskušala doseči enotno listo, toda ni uspela. Tako je bila sestavljena lista vodstva SMRJ s sodrugom Čelešnikom na čelu. Zaradi te neenotnosti v naših vrstah je izgledalo, da bo lista SMRJ zadnja, posebno če pomislimo, da je s. Čelešnik pri lanskih volitvah dobil vsega 184 glasov in 1 zaupnika.

Tak je bil položaj. Tedaj je opozicija SMRJ dala parolo, naj vsi volijo s. Čelešnika. S tem, da je poklicala vse delavstvo na volitve, kljub temu, da ni prišlo do skupne liste in kljub temu, da so ravno med s. Čelešnikom in opozicijo bila nesoglasja največja, je opozi-

cija najbolj odločno in iskreno pokazala, da se ji gre resnično za enotnost in za napredek SMRJ. Upamo, da bo to odločen korak k enotnosti marksističnega delavstva na Jesenicah.

Pred volitvami je ZZZ vodila najostudnejšo kampanjo proti ostalim skupinam, posebno proti SMRJ. Njej je bilo dovoljeno vse, drugim pa nič. Razen tega je tudi volilni odbor bil pod varštvom ZZZ. Zadnje dni pred volitvami je nekdo izdal letak, umazano potvorbo v imenu opozicije SMRJ, češ naj delavci ne gredo volit. Protj temu so takoj iz SMRJ izključeni člani izdali letak, naj vsi volijo rdečo listo SMRJ. Kljub temu, da je bil letak dovoljen in cenzuriran, se je njegovo razširjanje onemogočalo. Za nekim razširjevalcem teh letakov so celo streljali. Iz vrst ZZZ pa so se tudi pojavili letaki, ki nimajo z volitvami in z delavstvom nič skupnega in ki so čisto ovađuške vsebine, kjer se imenujejo SMRJ, JSZ in NSZ — komunistična trojka, ki dela po navodilih Moskve za ljudsko fronto itd.

V tej situaciji so se vse tri organizacije izkazale, bile med seboj lojalne in vodile ves boj proti ZZZ.

Izid te volilne borbe je bil takle: SMRJ 1609, NSZ 828, JSZ 719 in ZZZ 275. Volilna udeležba 93.16%. Zaupnikov imajo SMRJ 8, NSZ 4, JSZ 3 in ZZZ 1.

Ta izid pove vse! Kljub 600 novim delavcem, kljub pritisku od vseh strani je ZZZ klavarno propadla. Mislimo pa, da je največjo zmago doživela SMRJ, ki je kljub tako hudi notranji bolezni ostala na čelu jeseniškega delavstva zato, ker je v zadnjem trenutku nastopila enotno. Če bi ta enotnost bila trajna in trdna, bi bila zmaga še večja.

Zakaj je socialno zavarovanje v težavah Kdo ne plačuje?

OUZD v Ljubljani objavlja računsko poročilo za l. 1937. Kakor je razvidno iz tega poročila, gre zelo slabo, posebno veliko obremenitev pa predstavlja urejevanje na novo urejenega starostnega zavarovanja. Pa tudi izdatki za bolnike in porodnice so se zvišali.

Najhujša rana socialnega zavarovanja pa so neizterjani prispevki od podjetnikov, ki vsako leto naraščajo. Leta 1936. bi morali podjetniki plačati 41 milijonov 880.000 Din in njihovi zaostanki so znašali 18.110.000 Din; leta 1937. bi morali plačati 47.450.000 Din, zaostanek pa je narasel celo na 29.000.000 Din, torej veliko več kot polovico proračuna. Torej ne samo, da podjetniki ne odrajtujejo svojih prispevkov za bolniško zavarovanje, ampak zadržujejo celo prispevke, ki jih utrgajo pri delavskih mezdah. Potem ni čudno, da je bolniško zavarovanje v krizi — na eni strani se naše razmere poslabšujejo, da nas je vedno več bolnih, na drugi strani pa tisti, ki se iz naših žuljev, znoja in

krvi rede, ne plačujejo za nas pošteno zasluženih prispevkov za bolniško. To krizo na OUZD čutimo mi sami n. pr. pri zdravilih in hranarini. Toda neplačevanje prispevkov ima za nas še eno nevarnost: pri starostnem zavarovanju bomo dosegli **starostno rento le v kolikor bodo prispevkj za starostno zavarovanje v resnici plačani** in ne bo zadoščalo le vpisano zavarovanje. Tu nam torej grozi, da bomo zaradi podjetnikove brezvestnosti in malomarnosti pri-krajšani še za tiste drobtine.

To se ne sme zgoditi! Ali bomo delavci res vedno ostali tista brezpravna raja, ki nima nikjer nobene besede in ki jo vsi molzejo!? Naše strokovne organizacije morajo nekaj ukreniti, kar bo zaleglo, da se plačajo prispevkj za nazaj. V zavarovanju se mora napraviti red. Zato zahtevamo, da se razpišejo volitve in pridejo na vodstvo zavarovanja resnični delavski zastopniki, ki bodo branili delavske koristi ne pa podjetniške.

Vprašanje tekstilne podzveze

Po velikem tekstilnem štrajku l. 1936. je med tekstilnim delavstvom nastopila precejšnja demoralizacija in desorganizacija. Centrala Splošne delavske strokovne zveze je izključila najbolj aktivne člane v podružnicah, češ, da so s svojo nedisciplino povzročili poraz, delavstvo pa je zaradi tega bežalo iz organizacije, ker ji ni več zaupalo. Tako je organiziranost tekstilnega delavstva padla skoraj na ničlo. Jasno je bilo, da bo težko zopet organizirati delavstvo v Splošno del. str. zvezo, dokler delavstvo ne bo zopet dobilo zaupanje vanjo.

Tedaj pa je Zveza tekstilno-oblačilnih delavcev s centralo v Beogradu in z organizacijami po celj državi hotela razširiti svoje delovanje tudi v Slovenijo. Organizirala je podzvezo v Ljub-

ljani in iz SDSZ izstopivši in izključeni člani so se priključili tej podzvezi in začeli organizirati tekstilno delavstvo.

Ali je bilo to pravilno? V načelu je bilo to popolnoma pravilno. Strokovni pokret mora namreč stremeti za tem, da bo vse delavstvo organizirano po osnovnih industrijskih panogah. Tako n. pr.: rudarji, kovinarji, stavbinci, lesni nameščenci, tekstilci, transportni itd. Samo tako je mogoče, da se pridobijo v organizacijo res množice delavstva dotične stroke. Samo tako bo delavstvo lahko vodilo boj proti podjetnikom. N. pr. rudar bo šel raje v svojo rudarsko organizacijo, kjer bo sam imel odločilno besedo in bodo zastopani njegovi rudarski interesi, kot pa v kako splošno organizacijo. In tudi akcijsko bodo ru-

darji bolj sposobni, če bodo imeli svojo organizacijo. Torej v načelu je stvar pravilna.

Nepravilen je bil le način, kako je do tega prišlo. Čeprav je bila nova tekstilna podzveza v Ljubljani del Zveze tekstilno-oblačilnih delavcev in torej s tem sestavni del URS-ovih organizacij, je vendar nastala v nasprotju s strokovnim pokretom v Sloveniji (t. j. s strokovno komisijo in splošno delavsko strokovno zvezo). Namesto, da bi se s tekstilno podzvezo strokovni pokret ojačil, je nastal še večji razdor. Ker strokovna komisija nove Podzveze ni priznala, so tudi oblasti delale Podzvezi ovire (pravila še danes niso potrjena) in njeno delo je bilo zelo oteženo.

Organizatorji so kmalu po ustanovitvi Podzveze spoznali, da bi se v interesu enotnosti strokovnega pokreta v Sloveniji tekstilna zveza morala osnovati le v sporazumu s Splošno strokovno zvezo in Zvezo oblačilnih delavcev. Dokler pa takega sporazuma ni, organizirati tekstilce v SDSZ. To je F. L. v »Del. listu« ugotovil že sredi lanskega leta. Čeprav je Podzveza tekst. oblačilnih delavcev delovala še naprej, je že od takrat obstajalo odprto vprašanje sporazuma med SDSZ in Tekst. zvezo glede organiziranja tekstilnega delavstva v Sloveniji.

Danes je to vprašanje pred rešitvijo. Med SDSZ, Zvezo tekst. oblač. del. in centralo URS-a je dogovorjeno, da se Podzveza tekstilno oblačilnih delavcev za Slovenijo združi v Splošno delavsko strokovno zvezo in da vse članstvo Podzveze preide v SDSZ, kjer se mu priznajo vse pravice tudi za nazaj. Da bo pa SDSZ lažje organizirala in branila tekstilno delavstvo, se v okviru SDSZ osnuje Tekstilna podzveza SDSZ,

ki bo imela obenem zveze glede tarifnih akcij s centralo Zveze tekst. oblač. del. v Beogradu. Izključene članice pa bo Centrala SDSZ sprejemala nazaj individualno in bo postopala pri tem tolerantno.

Ta rešitev tega perečega vprašanja pomeni velik korak naprej v organiziranju tekstilnega delavstva v Sloveniji. Vemo, da bo marsikateri tekstilec zmaljal z glavo, češ da smo sedaj tam, kjer smo bili pred enim in pol letom. To pa ni res, kajti poldrugo leto je zacelilo marsikatero rano, ki so jo naredili tekstilni štrajki in pa konflikti v organizaciji in danes že dozoreva spoznanje, da brez medsebojne strpnosti, brez približanja z obeh strani in iskrenega sodelovanja ne more biti napredka v našem strokovnem pokretu. Kjer pa takega sodelovanja še ni, ga je treba doseči in to se da, če je dobra volja. Naša iskrena želja je, da bi tudi vodstvo SDSZ pravilno gledalo na razmere med tekstilnim delavstvom in da ne bo postavljalo nobenih ovir za delovanje vsem onim, ki se izjavijo pripravljene aktivno sodelovati za organiziranje vsega tekstilnega delavstva v Tekstilni podzvezi SDSZ.

Pred vsemj tekstilnimi aktivisti in vsem članstvom Podzveze TOD je danes dolžnost izvršiti zgornji sklep obeh Zvez, okleniti se Splošne strokovne Zveze in v njej z vsemi silami in disciplinirano ter v soglasju z vodstvom delati za organiziranje množic v SDSZ. Komur pa ni za razvoj strokovnega pokreta tekstilnega delavstva, komur je več za malenkostno osebno zadoščenje ali podobno, ta bo seveda ostal izven organizacije, ločen od delavskih množic in razvoj bo šel preko njega.

Naše gibanje

Kovinarji

Po občnem zboru S. M. R. J. v Mostah, ki se je vršil 19. III. t. l., je izgledalo, da se bo povrnil med delavstvo mir in da bo omogočeno skupno delo, ki bo koristilo vsem članom in članicam organizacije in da se bodo uredile razmere v podružnici sami kakor tudi v celem Savezu. Žal člansko zborovanje dne 24. III. t. l. ni povsem izpolnilo te nade.

Upravni odbor podružnice je za dne 22. III. t. l. sklical skupno sejo upravnega odbora podružnice in zaupniškega zbora. Na tej seji so vsi funkcionarji stavili razne predloge o ureditvi razmer v organizaciji, katere naj bi članstvo na zborovanju prediskutiralo in sprejelo, da bi dobila delegata navodila za kongres. Že na skupni seji pa so se pokazale nekatere važne razlike v mišljenju, ki so potem na članskem zborovanju privedle do škodljivega raznoglasja.

Na članskem zborovanju 24. III. je predsednik s. Dečman takoj po uvodni besedi članstvu prečital predloge, ki sta jih skupaj s tajnikom sestavila. Pripomniti moram, da so bili predlogi, ki jih je s. Dečman prečital, izraz in želja vsega članstva v podružnici in že nekolikokrat predebatirani in od članstva vedno zahtevani, da se uresničijo. To so predlogi, ki jih bodo predlagali vsi delegati iz Slovenije na kongresu in bodo o njih diskutirali vsi delegati iz cele države.

Kaj je s. Dečman predlagal v našem imenu?

1. Postavijo naj se zopet oblastni odbori za Slovenijo in ostale pokrajine, ki naj skupno z oblastnim tajnikom vodijo posle oblastnega sekretarijata. Predvsem naj imajo oblastni odbori samostojnost o sklepanju tarifnih akcij na svojem teritoriju.

2. Kot strokovno glasilo za članstvo S. M. R. J. v Sloveniji naj ostane list »Delavec« kakor je bilo do sedaj. Centralna uprava pa naj po potrebi poleg tega izdaja še »Metalski i topionički radnik«.

3. Centralna uprava naj preko svojih oblastnih odborov vrši prosvetno delo med članstvom ter tako nudi članstvu potrebno izobrazbo. Prosvetno delo naj financira centralna uprava.

4. S. M. R. J. naj vodi skupne akcije z ostalimi organizacijami, ki vodijo razredno borbo.

5. Uredba o minimalnih mezdah naj se uredi po sklepu seje U. R. S. S. J.

6. Vsi izključeni člani naj se sprejmejo zopet nazaj v članstvo s starimi pravicami.

7. Sodr. Leskošek naj prevzame zopet mesto obl. tajnika za Slovenijo.

Ker je bilo članstvo o tem dobro obveščeno in ti predlogi res prava želja članstva, ki vidi v tem ureditev razmer v organizaciji, je s. Dečman dal ta predlog na glasovanje in je bil tudi enoglasno sprejet. S. Galof se je takoj javil k besedi in rekel, da to še ni izglasovano, akoravno so že glasovali in je vsako točko posamezno kritiziral. Kako je s. Galof te predloge kritiziral in kaj se mu je tako strašno zdelo?

Kritiziral je zahtevo po spremembi uredbe o minimalnih mezdah, izrazilo je poudaril, da je baš oni del uredbe, ki govori o arbitraži, delavstvu zelo koristen, da lahko delavstvo sklepa kolektivne pogodbe itd., poudaril je, kaj bi bilo pri zadnjem mezdnem gibanju v Kamniku, če bi v uredbi ne bilo teh določil, da se imajo delavci v Kamniku samo tej uredbi zahvaliti, da so dobili povišanje.

O sodelovanju z drugimi organizacijami se je odločno postavil na stališče, da S. M. R. J. in on ne bosta nikdar sodelovala s »klerikalci« in »narodnimi socialisti«.

O izključenih članih se je zelo nepovoljno izražal in odklanjal, da bi bili sprejeti nazaj v članstvo, pripravljen pa je, da se izvrši revizija.

O prosvetnem delu je videl rešitev, ako da centralna uprava Slovincem finančno samoupravo, v tem je že prosvetno delo vsebovano.

Tudi ton, v katerem je s. Galof nastopal v svoji kritiki proti preds. s. Dečmanu in proti delavkam, nikakor ni bil

na mestu, bil ni niti proletarski, še manj pa sodružen. Naj se s. Galof, ki smo ga radi njegove izobrazbe delavci zelo cenili, ne čudi, če si je na zadnjem zborovanju v veliki meri zapravil naše simpatije in zaupanje vanj.

Na pot, ki se je s. Galof nanjo podal, zavedni delavci ne moremo slediti. Pač pa pričakujemo od s. Galofa, da se bo v bodoče izogibal takih nastopov in ne bo slabil enotnosti, ki smo jo po tolikih naporih dosegli. Tem bolj še pričakujemo od s. Galofa to še zagadelj, ker je tudi s. Galof pomagal ustvariti to enotnost.

Vam sodrugi in sodružice pa tole: Veliko pogreško delate v tem, da ne prihajate na članska zborovanja, kjer bi lahko svoje mnenje odločno povedali in zastopali svoje stališče. Tudi stališče mnogih delavk, češ dokler se bodo na zborovanjih samo prepirali, ne bomo hodile na zborovanja, ni pravilno. Pravilno bi bilo in naša dolžnost je, da na zborovanja polnoštevilno prihajamo in da svoje mnenje povemo na zborovanju ne pa potem, ko je že vse končano.

O sodelovanju v akcijah z drugimi organizacijami s. Galof nima prav. On, ki je vodil v imenu obl. odbora v Kamniku mezdno gibanje, je moral to na lastni koži občutiti, da je to sodelovanje nujno. Naj pomisli s. Galof, v kakšni situaciji bi bili člani S. M. R. J. v Kamniku, ako ne bi sodelovali skupno z J. S. Z. Ko so delavci, organizirani v J. S. Z., zahtevali povišanje svojih mizernih mezd, ali naj bi mar člani S. M. R. J. stali ob strani. Pravilno pravi s. Leskošek v brošuri »Za enotnost slov. delavstva«, da je neenotnost delavstva orožje razrednega sovražnika proti delavstvu, enotnost pa je delavsko orožje proti svojemu razrednemu sovražniku. Korist od delavske nesloge imajo le sovražniki delavskega razreda.

Stališče s. Galofa o uredbi o minimalnih mezdah je ravnotako napačno. Kaj ni s. Galofu znano stališče U. R. S. S. J.? Ali ni s. Galof pri mezdnem gibanju v Kamniku videl škodljivost te uredbe, ali mu ni znano, da ss. v Štorah že 7 mesecev ne morejo priti do kolektivne pogodbe ravno radi teh točk v uredbi, ki ovirajo svobodo sindikalne akcije.

V vsaki organizaciji in tako tudi v S. M. R. J. je potrebno, da se uredijo razmere, da vlada v organizaciji demokracija. Zato se čudimo s. Galofu, da je proti sprejemu izključenih članov nazaj v organizacijo. Saj so vendar izključeni člani pokazali vsi največjo disciplino. Poglejmo volitve obratnih zaupnikov na Jesenicah itd.

Ponoven sprejem izključenih vodi k ojačitvi naših organizacij, prav to pa nam je danes najbolj potrebno.

Vsi ti razlogi nam dokazujejo, da nas mora naša delegacija na kongresu zastopati samo v smislu, ki je izražen v predlogih s. Dečmana.

Rudarji

Mezdno gibanje rudarjev

Mi rudarji že mesece in mesece prosjačimo pri T. P. D. za izboljšanje našega obupnega položaja, ki je nastal zaradi rastočega draginje. V zimskem času, ko je konjunktura na višku, so strokovne organizacije izprosile enkratni nabavni prispevek za božične praznike ter par kg moke. Kakor vedno, tako je tudi tokrat T. P. D. uporabila svojo staro metodo, in z raznimi neutemeljenimi dokazi skušala zadovoljiti predstavnike strokovnih organizacij z Lazarjevo drobtino.

Seve, rudarji s tem — in to popolnoma upravičeno — nismo bili in nismo zadovoljni in ker smo prespali naš najugodnejši čas, zahtevamo sedaj za Veliko noč nabavni prispevek in pa postavke iz leta 1929. Cementarna v Trbovljah in apnenice v Zagorju, ki so istotako last T. P. D., so odpovedale kolektivno pogodbo. T. P. D. pa jih je zavrnila, češ da niso pravilno odpovedane. Obvestila pa je predstavnike strokovnih organizacij, da je pripravljena nekaj nuditi nele cementarni in apneni-

cam, temveč tudi rudarjem, češ, da bo imela za daljšo dobo mir.

Tu pa nastane vprašanje, zakaj vendar enkrat družba hoče nekaj nuditi in to celo takorekoč na krožniku, ko pa je prej vendar odbijala vsako prosjačenje? Vse to je dalo pobudo vsem trem organizacijam, da so sklicale za 27. III. 1938 konferenco v Delavskem domu v Trbovljah. Konference so se udeležili zastopniki vseh treh strokovnih organizacij, t. j. Z. R. J., J. S. Z. in N. S. Z. iz vseh obratov oziroma revirjev, nadalje II. skupine in Del. zbornice. Konferenca je potekala precej živahno in kar je tudi glavno, enotna v vseh zahtevah delavstva. Tozadevne zahteve se bodo obravnavale dne 5. aprila pri T. P. D. v Ljubljani. Dne 5. aprila pa bo družba že pokazala odkrito svoje karte kaj in kako misli, nakar se bodo v smislu sklepa konference sklicala zborovanja članov vseh treh strok. organizacij, ter tako napravili vsi nadaljnji ukrepi.

Rudarji in delavci, zaposleni pri T. P. D.! Konferenca je bila soglasna in enotna, zato nastopajmo tudi mi za naše življenjske interese enotno in zmaga nam bo sigurna.

Organizirani rudarji.

OPOZORILO RUDARJEM!

Vsi oni rudarji, ki so se ponesrečili pred 1. januarjem, t. j. še pred starim pravilnikom bratovske skladnice, se jim nezgodna renta vrne v isti višini, kot so jo prejeli popreje. Za ostale, ki so se ponesrečili po 1. januarju, pa velja novi pravilnik.

Rubež na mezde, ki se je pri nekaterih delavcih že začela izvajati, še ni izplačana osebam, ki so dale mezdo rubiti, temveč leži zarubljena plača v glavni pisarni. Sresko sodišče je na pritožbo zarublencev odgovorilo, da mezda ni rubljiva, nakar so se dotični, ki so plače rubili, pritožili na višje sodišče (stol sedmorice v Zagrebu), kjer bo padla odločitev. Toliko rudarjem v pojasnilo.

Hud udarec za sezonske delavce

V »Službenem listu« od 19. februara t. l. je bila objavljena nova uredba o preskrbovanju nezaposlenih delavcev. Člen 74. uredbe ukinja vse podpore nezaposlenim sezonskim delavcem, ako so nezaposleni v času tkzv. mrtve sezone. Razdobje, katerega se bo smatralo za normalno mrtvo sezono, bo določal šef javne borze dela.

Kaj pomeni dejansko ta člen za sezonsko delavstvo? Da bo praktično izključenih 90% sezonskega delavstva od vsakih podpor od javne borze dela.

Res da znaša povprečna letna zaposlitev n. pr. stavbinskega delavca približno 6 mesecev in bi na podlagi te kratke zaposlitve kdo mislil, da bo delavec v dveh ali treh mesecih zaposlenosti, ki padejo še v delovno sezono, le izčrpal pripadajočo mu podporo. V stvarj pa ne bo tako. Delavec namreč ni 5 ali 6 mesecev skupaj nezaposlen, ampak ima v zaposlenosti več ali manj presledkov. Vzemimo n. pr., da se s 15. jul. dokonča stavba in je delavec odpuščen. Čeravno se bo na borzi dela prijavil kot nezaposlen, bo kljub temu takoj iskal nove zaposlitve. Mogoče jo bo našel čez 1 teden, mogoče pa tudi šele čez 3 ali štiri. Podpore med tem gotovo ne bo dobil, ker po dosedanji praksi izplačevanje podpor ne gre tako hitro. Člen 80 uredbe sicer pravi, da ima delavec (sezonski) po 14 dneh (po prijavi) nezaposlenosti pravico do redne podpore. Ta pravica je pa iluzorna, ker pravi člen 81 uredbe, da more sezonski delavec prejeti prvo izplačilo podpore šele po preteku 1 meseca.

Torej bodo sezonski gradbeni delavci z 2—3 mesečno nezaposlenostjo v delovni sezoni ostali brez vsakih podpor. Nato bo nastopila najmanj 4 mesečna mrtva sezona, v kateri po uredbi ne bo dobil nikdo podpore.

Člen 74 uredbe bo naravnost katastrofalen za sezonsko-gradbeno delavstvo, ako ne bo spravilo v pogon vseh

svojih sil in povedlo najodločnejše akcije za ukinjenje tega določila.

Delavske razredne strokovne organizacije v Jugoslaviji, ki imajo v svojem sklopu sezonsko delavstvo organizirano, so postavljene pred nalogo, da te akcije izvedejo. Ta nezaslišana krivica se ne zme zgoditi sezonskemu delavstvu, ki je že itak najhujše prizadeto zaradi nezaposlenosti.

Tu se postavlja vprašanje — biti ali ne biti, posebno še z ozirom na znake, ki napovedujejo ponovno gospodarsko stisko, ki bo skoraj gotovo prekašala vse dosedanje.

Pariški „Temps“ o moskovskih procesih

»Jutro« je 10. marca natisnilo članek, ki ga pariški »Temps« prinaša o zadnjem procesu v Moskvi.

Pariz, 9. marca. b. Pierre Berland, posebnj poročevalec oficijoznega »Tempsa« v Moskvi, ki je že v dosedanjih poročilih o procesu pokazal veliko objektivnost, ugotavlja v svojem poslednjem poročilu med drugim: Tudi ob novem trockističnem procesu so se, kakor že lansko leto, pojavila številna povsem nasprotna tolmačenja. Eno izmed njih se nam zdi popolnoma nevzdržno: ono namreč, ki hoče prikazati vse obtožbe kot povsem neresnične. Po našem mnenju je obtožba zelo solidna v mnogih točkah, četudi so teze državnega tožilca v nekaterih podrobnostih polne fantastičnih ali ovrgljivih elementov, ali se vsaj zde take. Obtožnica vsebuje v svojem bistvenem delu nedvomno resnico. Po našem mnenju gre v sedanjem primeru za več revolucionarjev, ki niso mogli uveljaviti svojih političnih mnenj po zakoniti poti in ki se zato niso pomišljali, zateči se tudi proti Stalinu k istim metodam, ki so jih uveljavili proti carizmu. Večina izmed obtožencev spada v krog starih zarotnikov, podvrženih tajni akciji ter polnih sovraštva in ljubosumja proti Stalinu, kateremu so vselej, v dnu svojega srca, odrekli pravico, da bi zavzemal prvo mesto v državi.

Zarota, sabotaža in terorizem so po našem mnenju glavni deli obtožnice, ki se nam zde več ali manj solidno utemeljeni. Vohunstvo in zveze s tujimi državami so bolj sporne zadeve ter se obtoženci prav proti tem očitkom najbolje branijo. Tako je n. pr. Buharin odločno zavrnil obtožbo vohunstva. To seveda še ne pomeni, da bi se tajna akcija opozicije ne bila dejansko križala z nekaterimi tujimi vplivi. Nekaj takega sodelovanja je bilo nedvomno po sredi, težko pa si je misliti, da bi možje, kakor maršal Tuhačevski in Buharin prodali tujim vohunskim službam informacije o narodni obrambi. Lahko pa si je misliti, da so, podobno kakor na primer general Franco, pripravljali pri kaki velesili ugodna tla, preden bi prešli k akciji. Seveda pa je jasno, da s pravnega vidika že samo to zadostuje za utemeljitev obtožbe veleizdaje in komplota proti varnosti države ter za proglašitev vseh obtožencev za zločince, ki zaslužijo najhujšo kazen, prav tako kakor bi legalna španska vlada gotovo ustrelila generala Franca, ako bi njegov upor ne uspel.

Te ugotovitve »Tempsovega« posebnega poročevalca so zbudile v Franciji izredno pozornost, ker dopuščajo povsem drugačno presojo moskovskega procesa, kakor bi se zdela utemeljena po dosedanjih poročilih velike večine evropskih listov.

Padec zaposlenosti v Jugoslaviji znaša od lanskega avgusta do letošnjega januarja skoro 100.000. Da gre komaj 40% od tega na račun sezonskega padca, kažejo številke prejšnjih let.

Pred novo svetovno gospodarsko krizo. Razni znaki v gospodarskem življenju kažejo, da bo še letošnje leto odprlo novo gospodarsko krizo, ki bo še ostrejša kot pretekla.

ŽENE 60 milijonov nas je

ki puščamo svojo mladost v tovarnah in trpimo. Zato, ker smo žene, pravijo, da smo manjvredne in zato so naše plače tako bedne. Zato, ker smo matere, nimamo nobene besede, kadar se odloča o usodi naših otrok, kadar se sklepajo vojne. Zato, ker smo gospodinje, nimamo pravice odločati pri gospodarskih vprašanjih.

60 milijonov žen je danes zaposlenih v tovarnah in delavnicah celega sveta. Položaj, v katerem danes smo, nas sili, da iščemo izhoda, da združujemo svoje sile in da skupno s sodrugji v delu in trpljenju najdemo pot v srečno življenje.

Tudi pri nas se je začelo med nami gibanje. Počasi, a vendar. Dve veliki skupščini delavskih žen v Zagrebu in v Beogradu, v proslavo mednarodnega ženskega dne, nam pričata o tem.

Vlogo današnje delavke je posebno lepo in jasno pokazala sodružica Olga Nikšić, tekstilka iz Beograda. Del njevega govora je izšel v »Radničkih novinah«. Od tam ga nekoliko skrajšane-ga priobčujemo:

»Borba delavke v današnji družbi se razvija v okviru splošnega delavskega gibanja. Toda ako govorimo o odnosu med delavko in državo, je stvar malo drugačna. Med tem ko v svoji ekonomski borbi delavka res nima mnogo skupnega z ostalimi ženami, ženami drugih družbenih razredov; kadar pa gre za ženske pravice in kadar so te pravice resno ogrožene, nas noben predsodek ne sme odvrtiti pri borbi za tiste cilje, ki so nam v resnici skupni.

Zanimivosti iz novega proračuna

Ob proračunskem predlogu je pisal »Slovenec« v uvodniku 23. jan. t. l. med drugim: »Vsakoletni zaključni računi pokažejo, da je Slovenija za državo najbolj donosna njiva. Vsakoletni proračuni pa pokažejo, da država Sloveniji ne posveča toliko pozornosti, kakor bi jo morala že glede na njene potrebe, še bolj pa glede na njen pomen za državo.« Ugotavlja tudi, da še vedno ni zgrajena zveza Slovenije z morjem, da so naše ceste med najslabšimi v Evropi, da je centralizem pri nas tako napredoval, da je n. pr. treba napraviti prošnjo na prometno ministrstvo za odobritev stroškov za prenos telefona na žel. direkciji iz ene sobe v drugo, in zaključuje na začudenje poznavalcev današnjih političnih prilik takole: »Dajte nam samoupravo, to je klic, ki je vedno silnejši in danes najbolj pereča naloga države.«

Celoten proračun znaša 12 milijard 180 milijonov. S finančnim zakonom in amandmani (dodatni zakoni) pa narastejo izdatki za 1617 milijonov in torej tudi obremenitev za prav toliko. Pooblastila iz finanč. zakona predvidevajo tudi najetje 4 milijardnega notranjega posojila. Za kaj se bo uporabilo in kako bo razdeljeno sploh ni znano. Za amortizacijo posojila se bodo zvišali davki do 10%. Dalje dobe katoliške cerkvene organizacije posebno pravico razpisati posebne cerkvene doklade na državne doklade, ki jih plačujejo katoličani. Novo je tudi pooblastilo vladi, da izda uredbo o prenosu nekaterih poslov z ministrstev na banske uprave.

S finančnim zakonom in amandmani se slika ostalega proračuna pri nas ponavadi bistveno spremeni, kar je nenormalen pojav, ki škoduje jasnosti in možnosti kontrole.

Dohodki po proračunu

Neposredni davki se zvišajo v primeri s prejšnjim letom za 240 milijonov. (Od tega bosta občutno zvišana zemljarina, davek na poslovni promet, uslužbenški davek itd., ki prizadevajo kmeta, srednje sloje, delavstvo in uradništvo. Znižan bo edino družbeni davek.)

O tej stvari govorim predno vam ponovim tiste besede, ki so z ogromno silo zbrale žene vsega sveta, okoli ene misli in enega dela: **svetovni mir je v nevarnosti.**

Od nas, ki pripadamo k delavskemu razredu, razredu, ki bo vodil svet k napredku, naloga delovnih žen je, da prožimo roke vsem onim ženam, ki si postavljajo v svoj program: **Borbo za mir in demokracijo!** Me ne smemo in ne bomo pozabile, da imamo me delavke posebno težko borbo, ne bomo pozabile, da je naše mesto predvsem v delavskem gibanju, da je naša borba, borba delavskega razreda. Me moramo sprejeti vsako borbo žen za mir in svobodo, taka borba pa se že vrši. Naša pot se mora združiti s potjo vseh žena, ki branijo mir, ki zahtevajo za enako delo enako plačilo, ki se bore za boljše življenje vseh ljudi. Me ne smemo pozabiti, da smo poklicane za pionirje svobode, napredka in novega življenja. Me tega ne smemo pozabiti danes na dan 6. marca, ko se žene vsega sveta zbirajo okoli ene ideje, ki jim bo zagotovila boljše življenje. Danes po vsem svetu žene proslavljajo svoj dan, nekatere v borbi, druge že v zmagi. V prihodnosti bomo dosegle mesto v družbi, ki ga bomo zaslužile. Zato pa me žene, ki preživljamo dan pri brnečih strojih, me ki vzgajamo bledikaste otroke, me, ki ljubimo vse otroke, me, ki ustvarjamo bogastva, me, ki se z jekleno silo prebijamo skozi življenje, me danes ne smemo pozabiti, da se **žene vsega sveta bore za mir!**

IZ UPRAVE NAROČNIKU IN ČITATELJU!

Naš list je po daljšem času zopet izšel. Ni ti treba govoriti, kje so glavni vzroki. Toda ne pozabi, da je velik del krivde tudi na tebi, ker bi list lahko premagal vse težave, če bi imel trdno finančno podlago.

Če kupiš zemljo pri peku, če spiješ četrt vina, moraš to plačati. Ali misliš, da je s tvojim listom drugače? Ali pa mogoče misliš, da dobivamo podporo iz kake banke ali iz državne blagajne?

Zavedaj se, da naš list ni bil slovenskemu delavstvu še nikoli tako potreben kot je danes. Zavedaj se, da bo naš list lahko redno izhajal, če bodo denarna sredstva zato.

Zato poravnaj naročnino! Napravi v tovarni, v hiši, v družbi, na izletu ali kjerkoli zbirko za tiskovni sklad! Razširjaj list, agitiraj zanj.

Vsi na delo za naš delavski list!

Drobne novice

Mladina na pomoč Kitajski. Mladina vseh narodov vodi akcijo za mednarodno pomoč kitajskim dijakom, mladini in vsemu narodu. Na čelu akcije stoji: Združenje katoliških deklet, Mladinska organizacija za Društvo narodov, Mednarodni dijaški pokret in mnogoštevilna ostala združenja mladine.

Japonska mladina. Japonske mladinske organizacije, ki štejejo 8 milijonov članov, se protivijo mobilizaciji za vojno proti Kitajski. Japonski tisk tiho prehaja preko tega, čeravno je število samomorov med mladino toliko, da vznemirja vodilne kroge japonskega imperija.

V Jugoslaviji je brezposelne mladine (15—24 let) 38%, kar predstavlja najvišji procent na svetu! (Švica 15%, Češka 22,8 odst. itd.)

In kako to popraviti? Mladinsko glasilo Kat. akcije »Mi mladi borci« v svoji 20. številki priznava, da živi večina delavske mladine v veliki verski, moralni in socialni gospodarski bedi. Ako je ugotovitev taka, tedaj mora biti tudi lek proti temu, kakor je za vsako stvar, ki boluje.

Potrebno je več nego gola ugotovitev. Treba je borbe v tej smeri, v smeri izboljšanja našega položaja. Delavska mladina, in to ne samo marksistična, marveč vsa, ima to zahtevo in jo iznaša v kakršnikoli obliki. Delavska mladina je najbolj izrabljena in ne samo »večina«, ampak vsa.

Med nami, mladino, ne sme biti nikakih prepadov, ako nočemo, da bo to stanje še obupnejše. Učimo se od francoske mladine, ki je svoje zahteve postavljala in jih še postavlja skupno, neglede na idejni nazor. In tudi mi bomo popravili svoje bedno stanje le, če bo delavska mladina Slovenije enotna.

Plača francoskega delavca znaša danes povprečno 10½ franka na uro ali 1600 frankov (3200 din) ob 40 urnem tedniku. Življenje je v Franciji nekoliko dražje kot pri nas, zato razlika v primeri z našimi mezdami ni tako ogromna kot izgleda, vendar pa zelo velika. Je pa tam tudi višji življenjski standard.

Podoba človeštva v 20. stoletju. Po veljnik 8. kitajske armade general Ču Dhö je naslovil apel na vsa društva in organizacije na Kitajskem in v inozemstvu ob priliki akcije, ki jo nameravajo začeti Japonci. V tem proglasu pravi, da so Japonci pripravili veliko količino avionskih bomb, napolnjenih z bakterijami nalezljivih bolezni. Te bombe hočejo Japonci vporabiti na severnem Kitajskem, kjer se borijo kitajski četniški guerilski oddelki. Ču Dhö poziva kitajsko vlado, kitajski narod in vse narode sveta, Društvo narodov in vse narodne stranke, da protestirajo proti mirnemu kitajskemu prebivalstvu. (Iz »Politike«.)

Le v organizaciji je moč!